

Van vermoeidheid is echter niets te merken als vanuit het nabije bos het knorrende geluid van een burlend damhert klinkt. Op een drafje, het gewei fier omhoog op een dikke gespierde nek, stort hij zich in de strijd om een damhinde te ‘schaken’.

Vechtmachines vol hormonen

Vanaf begin oktober verandert het damhert als een blad aan de boom. Het testosteron in de damhertenbokken is in de voorafgaande periode behoorlijk toegenomen. De voortplantingsdrift gaat het dagelijkse, maar vooral het nachtelijk leven van de damherten bepalen. De ogenschijnlijk makke damhertenbokken veranderen in door hormonen aangedreven vechtmachines. Voor eten is nu geen tijd meer. Een hinde beslaan staat boven aan de verlanglijst. Om bij de dames in de smaak te vallen, moet je een kampioen zijn en die titel wordt zwaar bevochten in de zogenoemde arena's. In de arena hebben de sterkste bokken ieder hun eigen kleine territorium met daarin een bronstkuil. Het middelpunt van de arena is het plaatshert. Hij heeft al zijn rivalen met geweld uit zijn bronstkuil verjaagd en de hinden weten hem zonder enige twijfel te vinden tussen alle andere bokken. Hij laat een diep, donker geluid uit zijn opgezette keelpijp horen. Zijn adamsappel is in de bronsttijd gegroeid tot het formaat van een goudrenet. Hij heeft behoorlijk de baard in de keel. De bronstkuil heeft hij met zijn hoeven uitgekrabd en door voortdurend urineren

voorzien van de juiste odeur om de dames te pleasen. Bovendien plast hij eveneens tegen zijn onderbuik, want in de hertenwereld stinkt een ‘echte vent’ naar de zeik.

Een daverende botsing van twee keer honderd kilo

De onderlinge krachten worden in eerste instantie gemeten door te imponeren. Regelmatig zakt de bok door zijn achterpoten, gooit zijn gewei achterover en laat een brede, zeer imponerende spiermassa op de borst en de nek zien. ‘Kom maar op’, lijkt ie te zeggen. Rivalen met net zo'n opgepompt lijf durven te naderen en vervolgens paraderen ze als gedresseerde paardjes zij aan zij in een speciale stoere wandelpas aan de rand van de bronstkuil. Het gewei fier omhoog houdend, kijken ze vanuit een ooghoek naar elkaar. Dan, in een flits, vliegen twee keer meer dan honderd kilo spierenbundel elkaar in de haren. Het kletterende geluid van hun geweien is tot ver in de omtrek te horen. Een enkele keer breekt zelfs een stang en druipt het damhert onteerd af. Héél soms raken de geweien hopeloos met elkaar verward en sterven de bokken beiden roemloos en zonder nakomelingen. Dramatisch. Vastgeketend sterven aan je rivaal die je partner probeert te schaken, is toch het laatste wat je in dit leven wil overkomen. Maar in de bronst gooien herten alles in de strijd en nemen geen genoegen met zilver of brons: ze gaan voor goud.

Verhitte gemoederen rond de bronstkuil

JOOST BOUWMEESTER

De gewelddadige bronst van de edelherten is wijd en zijd bekend. Maar damherten kunnen er ook wat van. In het duin is het spektakel van vlakbij mee te maken.

Herfst. In veel duinbossen klinkt het zware geluid van burlende herten. Foto: Joost Bouwmeester.

Het is half oktober en langzaam, haast ongemerkt, doet de herfst zijn intrede in het duin. Heerlijk wandelend door duinbossen bewonder je in het eerste ochtendlicht de solitair staande zomereiken, die stoffig en vermoeid zijn van een

hete zomer. De stralen van het eerste ochtendlicht vallen op de bladeren. Er is nog geen spoor van herfstkleuren en de bomen dragen overal nog volop loof. Je geniet van de prachtige rode en roze herfstkleuren van de kardinaalsmuts in de dieper gelegen duinpannen. Gehuld in een mystieke grondmist zijn deze struiken de eerste smaakmakers van een naderend herfstkleurenspeel in het duin. Een groot damhert kruist het stoffige duinpad. De kop laag lijkt hij vermoeid onder het gewicht van de kolossale schoffels van zijn gewei.

*Gezwellen nekspieren laten het elke rivaal weten: kom maar op, ik lust je rauw!
Foto: Joost Bouwmeester.*

Geen tijd om te eten.
Door hormonen opgefokte
damherten bevechten elkaar
met het gewei in de strijd
om een hinde.
Foto: Jan Hendriks.

Van vlakbij te beleven

Het meest verbazende van de damhertenbronst is toch wel dat je het, in tegenstelling tot de edelhertenbronst, tot op slechts luttele meters kan bekijken en meebeleven. De agressie, de passie, het bluffen, de onvoorstelbare kracht, maar ook de vermoeidheid van de beesten is van dichtbij voelbaar. Verblind door rivaliteit, of noem het verliefdheid, zien ze je niet staan. Een veilige positie achter een stevige boom is aan te raden, wanneer ze elkaar ‘in de geweien vliegen’. Daar moet je beslist niet tussen komen.

Gefrustreerde telekanonnen

Genieten doe je van dit schouwspel nooit alleen. In de weekenden heeft altijd wel een legertje natuurfotografen in de arena stelling genomen.

Geheel in outdooroutfit met bladmotief gehulde mensen verschansen zich achter een van takken en camouflagenet vervaardigde verdedigingswal. Hun telekanonnen steken daarbovenuit en houden de knokkende partijen onder schot. Gekletter van geweien. Stof waait op. Het wordt spannend. Camera's ratelen. En dan zijn daar ineens luidruchtig babbelend ‘m'n oom en tante’. Vrolijk gekleed in opvallend rood, blauw, geel en groen, schreeuwerig gekleurd rugzakje en ritmisch tikkend met hun nordicwalkingsticks. Stom verbaasd over zoveel oergeweld dwalen ze over het strijdtoneel, dwars door de bronstkuilen richting het plaatshert. Hun pocketcamera doet zijn werk, felle flitsen verlichten een onderbelicht bos. Pas als ze het stoer kijkende machohert bijna een handje

kunnen geven en hem oneerbiedig recht in het smoelwerk flitsen, stoppen ze. Ze staan middenin zijn bronstkuil, recht voor de fotografen, verrukt en vol ongeloof. Ongeloof ook bij de batterij telekanonnen. Stoom slaat uit de camouflagepakken door de ergernis over de ontering van de heilige damhertengrond en het verpesten van hun Wild Wonder avontuur.

Verskil van beleving en van mening

Het geeft prachtig weer hoe elke duinbezoeker op zijn eigen niveau de nieuwe bewoners van de duinen ervaart. Parkwild voor de ene, puur natuur voor de ander. Dit verschil van mening is tot in de bestuurskamers doorgedrongen. Natuurbeheer, recreatie, jacht, dierenbescherming, politiek, allen hebben een geldig motief

voor hun standpunt over het al dan niet toestaan van de jacht op damherten en ook zij meten elkaars krachten. Gaat dit gesteggel van bestuurders echter uitmonden in het trekken van het wapen? Het damhert maakt zich wederom breed. Ze lijken niet bang. ‘Kom maar op, we zijn met velen’. En ‘velen’ slaat niet alleen op de ongeremde groei van het aantal damherten. Ze weten zich ook gesteund door een grote schare fans, namelijk de duinwandelaars die hertjes komen kijken. Gaat deze damhertensoap uitdraaien op een damhertenbiefstuk? Compromis en wederzijds respect halen een ieder uit zijn ‘bronstkuil’ en ach... de soap wordt nooit zo heet gegeten als ze wordt opgediend.

JOOST BOUWMEESTER IS NATUURFOTOGRAAF.